

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni rezidualni mehanizam
za krivične sudove

Predmet br. MICT-13-52-ES.2

Datum: 17. oktobar 2024.

Original: engleski

PREDSJEDNICA MEHANIZMA

Rješava: sudija Graciela Gatti Santana, predsjednica

Sekretar: g. Abubacarr M. Tambaou

Odluka od: 17. oktobra 2024.

TUŽILAC

protiv

SREDOJA LUKIĆA

JAVNA REDIGOVANA VERZIJA

**ODLUKA PO MOLBI ZA PRIJEVREMENO PUŠTANJE NA
SLOBODU SREDOJA LUKIĆA**

g. Sredoje Lukić

1. Ja, Graciela Gatti Santana, predsjednica Međunarodnog rezidualnog mehanizma za krivične sudove (dalje u tekstu: predsjednica, odnosno Mehanizam), rješavam po obavještenju i propratnim dokumentima koje sam primila od Kraljevine Norveške (dalje u tekstu: Norveška) u vezi s mogućim prijevremenim puštanjem na slobodu g. Sredoja Lukića (dalje u tekstu: Lukić, odnosno Molba).¹

I. KONTEKST

2. Dana 16. septembra 2005., nakon što je skoro sedam godina bio bjegunac od pravde, Lukić je prebačen iz Republike Srpske, u Bosni i Hercegovini, u pritvorsku jedinicu Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (dalje u tekstu: MKSJ).² Na daljem prvom stupanju pred MKSJ 13. februara 2006. Lukić se izjasnio da nije kriv ni po jednoj tački optužnice.³

3. Dana 20. jula 2009., Pretresno vijeće III MKSJ-a (dalje u tekstu: Pretresno vijeće) osudilo je Lukića, na osnovu člana 7(1) Statuta MKSJ-a, za ubistvo, progon i druga nehumana djela kao zločine protiv čovječnosti, te za ubistvo i okrutno postupanje kao kršenja zakona i običaja ratovanja.⁴ Lukiću je izrečena kazna zatvora u trajanju od 30 godina.⁵

---

¹ Interni memorandum sekretara Mehanizma (dalje u tekstu: sekretar) upućen predsjednici, 2. maj 2023. (povjerljivo) (dalje u tekstu: Memorandum sekretara od 2. maja 2023.), kojim se prosljeđuje dopis Ministarstva pravde i javne bezbjednosti Kraljevine Norveške upućen sekretaru, od 27. marta 2023., primljen 26. aprila 2023. (dalje u tekstu: Dopis Ministarstva pravde i javne bezbjednosti od 27. marta 2023.), kojim se dostavlja: (i) dopis Direkcije Kazneno-popravne službe Norveške upućen sekretaru, od 28. februara 2023. (dalje u tekstu: Dopis Direkcije Kazneno-popravne službe Norveške); (ii) dopis Kazneno-popravne službe Norveške – Južna regija, upućen Direkciji Kazneno-popravne službe Norveške, od 23. januara 2023. (dalje u tekstu: Dopis Kazneno-popravne službe Norveške od 23. januara 2023.); (iii) dopis Kazneno-popravne službe Norveške, [REDIGOVANO], upućen Kazneno-popravnoj službi Norveške, Južni region – Regionalni ured, 24. novembar 2022., uključujući potvrdu ljekara [REDIGOVANO], u vezi s Lukićem, 23. novembar 2022. (dalje u tekstu: Medicinska potvrda); (iv) dopis Kazneno-popravne službe Norveške, [REDIGOVANO], upućen Kazneno-popravnoj službi Norveške, Južni region, 17. novembar 2022., uključujući Lukićev dopis upućen [REDIGOVANO], 16. novembar 2022. (dalje u tekstu: Lukićev dopis od 16. novembra 2022.); (v) dopis Kazneno-popravne službe Norveške, [REDIGOVANO], upućen Kazneno-popravnoj službi Norveške, Južni region – Regionalni ured, 1. novembar 2022. (dalje u tekstu: Dopis Kazneno-popravne službe Norveške od 1. novembra 2022.); (vi) izjava u vezi s Lukićevom Molbom za uslovno puštanje na slobodu, 25. oktobar 2022. (dalje u tekstu: Izjava); (vii) Lukićeva Molba za uslovno puštanje na slobodu, 17. oktobar 2022.; (viii) Norveški Zakon o izvršavanju krivičnih sankcija. U ovoj odluci koristim izraz “Molba” kada govorim o obavještenju i propratnim dokumentima primljenim od Norveške, u skladu s paragrafom 2 Uputstva za rad prilikom rješavanja po molbama za pomilovanje, ublažavanje kazne ili prijevremeno puštanje na slobodu osoba koje su osudili MKSR, MKSJ ili Mehanizam, MICT/3/Rev.4, 1. juli 2024. (dalje u tekstu: Uputstvo). Napominjem da je ovo pitanje prvi put pokrenuto dok je na snazi bila prethodna verzija Uputstva u vezi s ovom temom. V. Uputstvo za rad prilikom rješavanja po molbama za pomilovanje, ublažavanje kazne ili prijevremeno puštanje na slobodu osoba koje su osudili MKSR, MKSJ ili Mehanizam, MICT/3/Rev.3, 15. maj 2020. Izmjene u posljednjem Uputstvu nemaju uticaja na razmatranje ove Molbe i reference se odnose na sadašnju verziju, ukoliko nije drugačije naznačeno.

² *Tužilac protiv Milana Lukića i Sredoja Lukića*, predmet br. IT-98-32/1-T, Presuda, 20. juli 2009. (dalje u tekstu: Prvostepena presuda), par. 1107; Saopštenje za javnost MKSJ-a, Prebacivanje Sredoja Lukića, 16. septembar 2005., <https://www.icty.org/bcs/press/prebacivanje-sredoja-luki%C4%87a>.

³ Prvostepena presuda, par. 1138; *Tužilac protiv Milana Lukića i Sredoja Lukića*, predmet br. IT-98-32/1-PT, Transkript od 13. februara 2006., str. 20-21.

⁴ Prvostepena presuda, par. 1104-1105.

⁵ Prvostepena presuda, par. 1106.

4. Dana 4. decembra 2012., Žalbeno vijeće MKSJ-a (dalje u tekstu: Žalbeno vijeće) je, između ostalog: (i) ukinulo, djelimično, Lukićeve osuđujuće presude u vezi s određenim događajima; (ii) potvrdilo njegove ostale osuđujuće presude; i (iii) smanjilo mu kaznu na kaznu zatvora u trajanju od 27 godina.⁶

5. Dana 21. avgusta 2013., Lukić je prebačen u Norvešku na izdržavanje ostatka kazne.⁷

II. MOLBA

6. Dana 2. maja 2023., sekretar mi je proslijedio Molbu, u kojoj Norveška obavještava Mehanizam da, po norveškim zakonima, Lukić ispunjava uslove za uslovno puštanje na slobodu 15. septembra 2023. i da vlasti Norveške podržavaju njegovu molbu za uslovno puštanje na slobodu.⁸ U Molbi se navodi da bi Lukić živio u [REDIGOVANO], u Republici Srbiji (dalje u tekstu: Srbija), ukoliko bude prijevremeno pušten na slobodu.⁹

7. Dana 26. maja 2023., Mehanizam je obavijestio Norvešku da namjerava da zavede Molbu kao povjerljivu u sudski spis ovog predmeta i pitao da li bi se vlasti Norveške protivile dostavljanju javne redigovane verzije Molbe u spis.¹⁰ Istog dana, zatražila sam od Sekretarijata Mehanizma

---

⁶ *Tužilac protiv Milana Lukića i Sredoja Lukića*, predmet br. IT-98-32/1-A, Presuda, 4. decembar 2012. (dalje u tekstu: Drugostepena presuda), par. 637, 672.

⁷ Saopštenje za javnost MKSJ-a, Sredoje Lukić prebačen u Norvešku na odsluženje kazne, 26. avgust 2013., <https://www.irmct.org/bcs/novosti/sredoje-luki%C4%87-preba%C4%8Den-u-norve%C5%A1ku-na-odslu%C5%BEenje-kazne;Tužilac%20protiv%20Sredoja%20Lukića>, predmet br. IT-98-32/1-ES.1, Nalog kojim se određuje država u kojoj će Sredoje Lukić izdržavati kaznu, 29. januar 2013., str. 2.

⁸ Memorandum sekretara od 2. maja 2023., par. 1-2. V. Dopis Ministarstva pravde i javne bezbjednosti Kraljevine Norveške upućen sekretaru, 19. decembar 2023. (dalje u tekstu: Dopis Ministarstva pravde i javne bezbjednosti Norveške od 19. decembra 2023.), str. 1; Dopis Ministarstva pravde i javne bezbjednosti od 27. marta 2023., str. 1-2; dopis Direkcije Kazneno-popravne službe Norveške, str. 1, 3; Dopis Kazneno-popravne službe Norveške od 23. januara 2023., str. 1-2; dopis Kazneno-popravne službe Norveške od 1. novembra 2022., str. 1, 4; Izjava, str. 1, 7. V. također Memorandum sekretara od 2. maja 2023., par. 1-2.

⁹ Interni memorandum sekretara upućen predsjednici, od 4. aprila 2024. (povjerljivo), kojim se prosljeđuje Dopis Ministarstva pravde i javne bezbjednosti Kraljevine Norveške, 2. april 2024. (dalje u tekstu: Dopis Ministarstva pravde i javne bezbjednosti Norveške od 2. aprila 2024.), kojim se dostavlja forenzički psihijatrijski nalaz/procjena rizika, 14. februar 2024. (dalje u tekstu: Psihijatrijski izvještaj), str. 6; Dopis Ministarstva pravde i javne bezbjednosti Kraljevine Norveške od 27. marta 2023., str. 1; Dopis Direkcije Kazneno-popravne službe Norveške, str. 2-3; Dopis Kazneno-popravne službe Norveške od 23. januara 2023., str. 1-2, 4; Dopis Kazneno-popravne službe Norveške od 1. novembra 2022.; Izjava, str. 1, 7. U Psihijatrijskom izvještaju se na jednom mjestu navodi da je Lukić izrazio namjeru da živi u [REDIGOVANO] u Republici Bosni i Hercegovini (dalje u tekstu: Bosna i Hercegovina) ukoliko bude prijevremeno pušten na slobodu. V. Psihijatrijski izvještaj, str. 9. Međutim, informacije na drugim mjestima u Psihijatrijskom izvještaju u skladu su s obavještenjem koje su dostavile vlasti Norveške i koje potvrđuju Lukićevu želju da živi u [REDIGOVANO], u Srbiji, ukoliko bude prijevremeno pušten na slobodu. V. Psihijatrijski izvještaj, str. 6. Kao što se navodi dolje u tekstu, ako osuđena osoba namjerava da se vrati u region u kojem su počinjeni zločini za koje je osuđena prije nego što izdrži svoju punu kaznu, ta osoba će generalno morati da pokaže veći stepen rehabilitacije. V. dolje, par. 50.

¹⁰ *Note verbale* Mehanizma upućena Ambasadi Norveške u Kraljevini Nizozemskoj (dalje u tekstu: Nizozemska), 26. maj 2023. (povjerljivo), str. 1. Molba je dostavljena u spis predmeta na povjerljivoj osnovi 22. septembra 2023. Ukoliko nije drugačije naznačeno, reference se odnose na povjerljivu verziju Molbe. V. Podnesak sekretara kojim se dostavlja dopis Kraljevine Norveške, 22. septembar 2023. (povjerljivo), Dodatak. V. također Interni memorandum predsjednice upućen sekretaru, 22. avgust 2023. (povjerljivo), par. 3.

(dalje u tekstu: Sekretarijat) da preduzme korake predviđene u paragrafima 9(a) i (c) Uputstva (MICT/3/Rev.3).¹¹

8. Dana 6. jula 2023., zatražila sam od Sekretarijata da, između ostalog, pribavi, što je prije moguće, informacije navedene u paragrafu 10(b) – samo u vezi s eventualnim psihijatrijskim ili psihološkim procjenama Lukićevog duševnog stanja – i paragrafu 10(e) Uputstva (MICT/3/Rev.3).¹² Također sam zatražila, u skladu s paragrafom 10(f) Uputstva (MICT/3/Rev.3): (i) informacije o žrtvama zločina za koje je Lukić osuđen i koje su svjedočile u njegovom predmetu;¹³ (ii) informacije u vezi s relevantnim udruženjima žrtava ili drugim grupama koje se odnose na zločine za koje je Lukić osuđen;¹⁴ i (iii) sve izvještaje iz sredstava javnog informisanja u vezi s Lukićem objavljene u regionu bivše Jugoslavije u posljednje dvije godine.¹⁵

9. Dana 27. jula 2023., sekretar mi je dostavio memorandum Tužilaštva Mehanizma (dalje u tekstu: Tužilaštvo) od istog datuma, u kojem ono dostavlja svoje komentare i informacije u vezi s Molbom.¹⁶

10. Dana 17. avgusta 2023., Norveška je odgovorila da se ne protivi prijedlogu Mehanizma za dostavljanje javne redigovane verzije Molbe u spis i da će ponovo stupiti u kontakt s Mehanizmom u vezi sa zahtjevom za dostavljanje psihijatrijskih ili psiholoških procjena o Lukićevom duševnom stanju.¹⁷

11. Dana 17. oktobra 2023., sekretar mi je dostavio kompilaciju izvještaja iz sredstava javnog informisanja u vezi s Lukićem koji su objavljeni u regionu bivše Jugoslavije u posljednje dvije godine.¹⁸

12. Dana 24. novembra 2023., sekretar mi je proslijedio memorandum Službe Mehanizma za podršku i zaštitu svjedoka (dalje u tekstu: WISP) od istog datuma, u kojem se dostavljaju strogo

---

¹¹ Interni memorandum predsjednice upućen sekretaru, 26. maj 2023. (povjerljivo), par. 3.

¹² Interni memorandum predsjednice upućen sekretaru, 6. juli 2023. (povjerljivo) (dalje u tekstu: Memorandum predsjednice od 6. jula 2023.), par. 3.

¹³ Memorandum predsjednice od 6. jula 2023., par. 4.

¹⁴ Memorandum predsjednice od 6. jula 2023., par. 4.

¹⁵ Memorandum predsjednice od 6. jula 2023., par. 5.

¹⁶ Interni memorandum sekretara upućen predsjednici, 27. juli 2023. (povjerljivo), kojim se prosljeđuje Interni memorandum službenika Tužilaštva zaduženog za ogranak u Haagu službeniku Sekretarijata zaduženom za ogranak u Haagu, 27. juli 2023. (povjerljivo redigovano) (dalje u tekstu: Memorandum Tužilaštva). Napominjem da Dodatak A Memoranduma Tužilaštva sadrži spisak udruženja žrtava.

¹⁷ *Note verbale* Ambasade Norveške u Nizozemskoj upućena Mehanizmu, 17. avgust 2023. (povjerljivo), str. 1. V. također *Note verbale* Mehanizma upućena Ambasadi Norveške u Nizozemskoj, 28. juli 2023. (povjerljivo), str. 1; Memorandum predsjednice od 6. jula 2023., par. 2.

¹⁸ Interni memorandum sekretara upućen predsjednici, 17. oktobar 2023. (povjerljivo), kojim se prosljeđuje Interni memorandum službenika za odnose s javnošću ogranka u Haagu upućen sekretaru, 17. oktobar 2023. (dalje u tekstu: Memorandum Službe za odnose s javnošću od 17. oktobra 2023.).

povjerljive informacije u vezi sa svjedocima koji su iznijeli dokaze protiv Lukića ili svjedočili u njegovom predmetu.¹⁹

13. Dana 29. novembra 2023., sekretar mi je dostavio memorandum Službe za odnose s javnošću ogranka u Haagu, kojim je dostavljen spisak relevantnih udruženja žrtava u vezi sa zločinima za koje je Lukić osuđen.²⁰

14. Dana 26. januara 2024., sekretar mi je proslijedio javnu verziju Molbe.²¹ Nakon što su vlasti Norveške dostavile pojašnjenje i odobrenje, ova javna verzija zavedena je u sudski spis predmeta 4. marta 2024.²²

15. Dana 20. marta 2024., pozvala sam vlasti Srbije da, između ostalog: (i) dostave sve stavove koje žele da iznesu u vezi s javnom verzijom Molbe i Lukićevom izjavom da bi on, ako bude prijevremeno pušten na slobodu, živio u [REDIGOVANO], u Srbiji; i (ii) ukažu na to da li bi bile voljne i sposobne da nadziru poštovanje svih uslova koje bi odredio Mehanizam u slučaju prijevremenog puštanja na slobodu i da pruže garancije u tom smislu.²³

16. Istog dana sam zatražila od Sekretarijata da stupi u kontakt s udruženjima žrtava navedenim u Memorandumu Tužilaštva i Memorandumu Službe za odnose s javnošću od 29. novembra 2023., i da ih pozove da iznesu svoje stavove u vezi s javnom verzijom Molbe i Lukićevom izjavom da bi on, ukoliko bude prijevremeno pušten na slobodu, živio u [REDIGOVANO], u Srbiji.²⁴

---

¹⁹ Interni memorandum sekretara upućen predsjednici, 24. novembar 2023. (strogo povjerljivo) (dalje u tekstu: Memorandum sekretara od 24. novembra 2023.), kojim se prosljeđuje Interni memorandum šefa WISP-a upućen sekretaru, 24. novembar 2023. (strogo povjerljivo) (dalje u tekstu: Memorandum WISP-a), par. 1, 3-5. Sekretar je napomenuo da ova strogo povjerljiva informacija ne treba da bude stavljena na raspolaganje ni Lukiću ni Tužilaštvu. V. Memorandum sekretara od 24. novembra 2023., par. 2.

²⁰ Interni memorandum sekretara upućen predsjednici, 29. novembar 2023. (povjerljivo), kojim se prosljeđuje Interni memorandum službenika za odnose s javnošću ogranka u Haagu upućen sekretaru, 29. novembar 2023. (dalje u tekstu: Memorandum Službe za odnose s javnošću od 29. novembra 2023.).

²¹ Interni memorandum sekretara upućen predsjednici, 26. januar 2024. (povjerljivo), kojim se prosljeđuje Dopis Ministarstva pravde i javne bezbjednosti Norveške od 19. decembra 2023. V. Dopis sekretara upućen ambasadoru Norveške u Nizozemskoj, 6. decembar 2023. (povjerljivo). V. također Interni memorandum predsjednice upućen sekretaru, 9. novembar 2023. (povjerljivo) (dalje u tekstu: Memorandum predsjednice od 9. novembra 2023.), par. 6; Interni memorandum predsjednice upućen sekretaru, 10. oktobar 2023. (povjerljivo) (dalje u tekstu: Memorandum predsjednice od 10. oktobra 2023.), par. 5.

²² Podnesak sekretara kojim se dostavlja dopis Kraljevine Norveške, 4. mart 2024., Dodatak. V. također Interni memorandum predsjednice upućen sekretaru, 1. mart 2024. (povjerljivo) (dalje u tekstu: Memorandum predsjednice od 1. marta 2024.), par. 2.

²³ Poziv Republici Srbiji u vezi s molbom za prevremeno puštanje na slobodu Sredoja Lukića, 20. mart 2024. (povjerljivo i *ex parte*), str. 2.

²⁴ Interni memorandum predsjednice upućen sekretaru, 20. mart 2024. (povjerljivo) (dalje u tekstu: Memorandum predsjednice od 20. marta 2024.), par. 1-2.

17. Dana 3. aprila 2024., kao odgovor na moj poziv, dobila sam *note verbale* od Ambasade Srbije u Holandiji s istim datumom, kojim je dostavljen dopis koji mi je uputio ministar pravde Srbije, od 28. marta 2024.²⁵

18. Dana 4. aprila 2024., sekretar mi je dostavio forenzički psihijatrijski nalaz/procjenu rizika u vezi s Lukićevim duševnim stanjem.²⁶

19. Dana 25. aprila 2024., sekretar mi je prosljedio odgovore koje su dostavila tri od kontaktiranih udruženja žrtava (dalje u tekstu: Udruženja žrtava).²⁷

20. Dana 17. maja 2024., zatražila sam od sekretara da sve relevantne informacije prikupljene u vezi s Molbom, izuzev Dodatka A Memorandumu Tužilaštva i Memoranduma WISP-a, dostavi Lukiću kako bi on dostavio svoje komentare, u skladu s paragrafom 12 Uputstva (MICT/3/Rev.3).²⁸ Dana 28. juna 2024., Kabinet sekretara obavijestio je moj Kabinet da su relevantne informacije prikupljene u vezi s Molbom dostavljene Lukiću,²⁹ koji je imao mogućnost da dostavi odgovor do 12. jula 2024. Lukić do danas nije dostavio nikakav komentar.

21. U vezi s Molbom, konsultovala sam se sa sudijom Carmelom Agiusom i sudijom Liuom Daqunom, sudijama Vijeća koja je izreklo presudu o kazni po žalbi,³⁰ u skladu s pravilom 150 Pravilnika o postupku i dokazima Mehanizma (dalje u tekstu: Pravilnik) i paragrafom 16 Uputstva.

---

²⁵ *Note verbale* Ambasade Srbije u Nizozemskoj, 3. april 2024., kojom se dostavlja Dopis ministra pravde Srbije, 28. mart 2024. (dalje u tekstu: Dopis ministra pravde Srbije). *Note verbale* i dopis zavedeni su u sudski spis ovog predmeta 18. aprila 2024. V. *Note verbale* Ambasade Republike Srbije u Kraljevini Nizozemskoj, 18. april 2024. (povjerljivo i *ex parte*), Dodatak. Napominjem da sam 11. septembra 2024. dobila *note verbale* Ambasade Srbije u Nizozemskoj od 4. septembra 2024., kojim se dostavlja isti Dopis ministra pravde Srbije.

²⁶ Interni memorandum sekretara upućen predsjednici, 4. april 2024. (povjerljivo), kojim se prosljeđuje Dopis Ministarstva pravde i javne bezbjednosti Kraljevine Norveške, 2. april 2024. (dalje u tekstu: Dopis Ministarstva pravde i javne bezbjednosti Norveške od 2. aprila 2024.), kojim se dostavlja forenzički psihijatrijski nalaz/procjena rizika, 14. februar 2024. (dalje u tekstu: Psihijatrijski izvještaj). V. Memorandum predsjednice od 1. marta 2024., par. 4; Memorandum predsjednice od 9. novembra 2023., par. 6; Memorandum predsjednice od 10. oktobra 2023., par. 5.

²⁷ Interni memorandum sekretara upućen predsjednici, 25. april 2024. (povjerljivo), kojim se dostavljaju: (i) Dopis predsjednika Saveza logoraša u Bosni i Hercegovini, 15. april 2024. (dalje u tekstu: Dopis predsjednika Saveza logoraša u Bosni i Hercegovini); (ii) Dopis predsjednika Udruženja žrtava i svjedoka genocida, 16. april 2024. (dalje u tekstu: Dopis predsjednika Udruženja žrtava i svjedoka genocida); (iii) Dopis predsjednice Udruženja Žena – žrtva rata, 18. april 2024. (dalje u tekstu: Dopis predsjednice Udruženja Žena – žrtva rata od 18. aprila 2024.); i (iv) Dopis predsjednice Udruženja “Žena – žrtva rata”, 23. april 2024. (dalje u tekstu: Dopis predsjednice Udruženja Žena – žrtva rata od 23. aprila 2024.). Napominjem da je Dopis predsjednice Udruženja Žena – žrtva rata od 23. aprila 2024. primljen po isteku roka od dvije sedmice koji je precizno naveden u Memorandumu predsjednice od 20. marta 2024., ali smatram da je primjereno da ovaj dopis bude uzet u obzir, naročito zato što to nije uticalo na vremenski rok za donošenje odluke po Molbi.

²⁸ Interni memorandum predsjednice upućen sekretaru, 17. maj 2024 (povjerljivo), par. 2.

²⁹ *E-mail* poruka Kabineta sekretara upućena Kabinetu predsjednice, 28. juni 2024.

³⁰ V. generalno Drugostepena presuda.

III. MJERODAVNO PRAVO

22. Prema članu 25(2) Statuta Mehanizma (dalje u tekstu: Statut), Mehanizam je nadležan da nadgleda izvršenje kazni koje je izrekao Međunarodni krivični sud za Ruandu (dalje u tekstu: MKSR), MKSJ, ili Mehanizam, uključujući provođenje sporazuma o izvršenju kazne koji su Ujedinjene nacije sklopile s državama članicama.

23. Na osnovu člana 26 Statuta, pomilovanje ili ublažavanje kazne moguće je samo ako predsjednik tako odluči na temelju interesa pravde i opštih pravnih načela. Iako član 26 Statuta, kao i odgovarajuće odredbe statuta MKSR-a i MKSJ-a prije njega, ne pominje izričito molbe za prijevremeno puštanje na slobodu osuđenih osoba, Pravilnik odražava predsjednikovo ovlaštenje da se bavi takvim molbama i dugo postojeću praksu MKSR-a, MKSJ-a i Mehanizma s tim u vezi.

24. Pravilo 149 Pravilnika predviđa da, ako prema zakonima države u kojoj osuđeni izdržava kaznu zatvora on ispunjava uslove za pomilovanje, ublažavanje kazne ili prijevremeno puštanje na slobodu, ta će država u skladu s članom 26 Statuta o tom ispunjavanju uslova obavijestiti Mehanizam.

25. Pravilo 150 Pravilnika predviđa, između ostalog, da predsjednik, nakon što mu se direktno obrati osuđena osoba, poslije savjetovanja sa sudijama vijeća koje je izreklo kaznu i koje su još uvijek sudije Mehanizma, odlučuje da li je primjereno osuđenog pomilovati, ublažiti mu kaznu ili prijevremeno ga pustiti na slobodu.

26. Opšti standardi za odobravanje prijevremenog puštanja na slobodu izloženi su u pravilu 151 Pravilnika, koje predviđa da, prilikom utvrđivanja da li je primjereno osuđenog pomilovati, ublažiti mu kaznu ili ga prijevremeno pustiti na slobodu, predsjednik, između ostalog, uzima u obzir težinu krivičnog djela ili krivičnih djela za koje je zatvorenik osuđen, postupak prema zatvorenicima u sličnoj situaciji, u kolikoj mjeri je zatvorenik pokazao da se rehabilitovao, kao i eventualnu značajnu saradnju zatvorenika s Tužilaštvom.

27. Paragraf 3 Uputstva predviđa da, nakon što osuđena osoba ispuni uslove za pomilovanje, ublažavanje kazne ili prijevremeno puštanje na slobodu prema zakonima države u kojoj izdržava kaznu, država u kojoj se izvršava kazna, u skladu s članom 26 Statuta i sa svojim sporazumom s Ujedinjenim nacijama, o tome obavještava Mehanizam.

28. Paragraf 10 Uputstva predviđa da predsjednik može, direktno ili posredstvom Sekretarijata, da prikupi informacije koje smatra relevantnim za utvrđivanje da li je pomilovanje, ublažavanje kazne ili prijevremeno puštanje na slobodu primjereno. Paragraf 12 Uputstva predviđa da će

predsjednik, nakon što su zaprimljene sve informacije koje su zatražene, direktno ili posredstvom Sekretarijata, relevantne informacije proslijediti osuđenoj osobi na jeziku koji razumije. U paragrafu 13 Uputstva stoji da osuđena osoba ima na raspolaganju 14 dana da pregleda informacije, nakon čega dotična osoba može dostaviti eventualni pismeni podnesak kao odgovor.

29. U paragrafu 19 Uputstva stoji da predsjednik utvrđuje na osnovu interesa pravde i opštih pravnih načela, uzimajući u obzir kriterijume predviđene u pravilu 151 Pravilnika, kao i sve druge relevantne informacije i stavove sudija konsultovanih u skladu s pravilom 150 Pravilnika, da li prijevremeno puštanje na slobodu treba odobriti. Paragraf 20 Uputstva predviđa da, ukoliko prijevremeno puštanje na slobodu bude odobreno, ono može biti odobreno pod određenim uslovima.

30. Sporazum o sprovođenju kazni između Norveške i Ujedinjenih nacija,³¹ koji ostaje na snazi *mutatis mutandis* i za Mehanizam,³² predviđa u članu 3(4) da će predsjednik donijeti odluku o tome da li je prijevremeno puštanje na slobodu prikladno, te da će, ukoliko predsjednik odluči da prijevremeno puštanje na slobodu nije prikladno, Norveška postupiti u skladu s tom odlukom.

IV. ANALIZA

A. Ispunjenost uslova

31. Prethodnim odlukama utvrđeno je da sve osuđene osobe koje izdržavaju kazne pod nadzorom Mehanizma ispunjavaju uslove za razmatranje njihovog prijevremenog puštanja na slobodu nakon što su izdržale dvije trećine svojih kazni bez obzira na to: (i) da li im je kaznu izrekao MKSR, MKSJ ili Mehanizam; (ii) gdje se izdržava kazna; i (iii) da li je pitanje iznijeto predsjedniku obavještenjem relevantne države izvršenja kazne ili direktnom molbom osuđene osobe.³³ Nadalje, izdržavanje dvije trećine kazne opisano je u jurisprudenciji Mehanizma kao “u suštini, kriterij prihvatljivosti”.³⁴

---

³¹ Sporazum između Vlade Norveške i Ujedinjenih nacija o sprovođenju kazni Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju, 24. april 1998.

³² V. Rezolucija Savjeta bezbjednosti 1966 (2010), 22. decembar 2010., par. 4.

³³ *Tužilac protiv Matthieua Ngirumpatsea*, predmet br. MICT-14-73-ES.2, Odluka po Molbi za ublažavanje kazne ili prijevremeno puštanje na slobodu Matthieua Ngirumpatsea, 9. oktobar 2024. (javno redigovano), par. 22; *Tužilac protiv Dragoljuba Kunarca*, predmet br. MICT-15-88-ES.1, Odluka po Molbi za prijevremeno puštanje na slobodu Dragoljuba Kunarca, 22. juli 2024. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Kunarac*), par. 26; *Tužilac protiv Stojana Župljanina*, predmet br. MICT-13-53-ES.1, Odluka po Molbi za prijevremeno puštanje na slobodu Stojana Župljanina, 18. januar 2024. (javno redigovano) (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Župljanin*), par. 26.

³⁴ Odluka u predmetu *Kunarac*, par. 26; *Tužilac protiv Dominiquea Ntawukulilyayo*, predmet br. MICT-13-34-ES, Odluka po Molbi za prijevremeno puštanje na slobodu Dominiquea Ntawukulilyayo, 15. juli 2024. (javno redigovano) (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Ntawukulilyayo*), par. 26; *Tužilac protiv Paula Bisengimane*, predmet br. MICT-12-07, Odluka predsjednika u vezi s prijevremenim puštanjem na slobodu Paula Bisengimane i po zahtjevu za

32. Lukić je izdržao dvije trećine kazne 12. septembra 2023.³⁵ i time je ispunio uslov da se pred Mehanizmom razmotri njegova molba za prijevremeno puštanje na slobodu.

B. Opšti standardi za odobravanje prijevremenog puštanja na slobodu

33. Na osnovu jurisprudencije Mehanizma, osuđena osoba koja je izdržala dvije trećine kazne samo ispunjava uslove za razmatranje njene molbe za prijevremeno puštanje na slobodu, a ne stiče pravo na takvo puštanje.³⁶ U tom kontekstu, neophodno je da prilikom odlučivanja o tome da li je prijevremeno puštanje na slobodu primjereno analiziram i razmotrim trenutne okolnosti u vezi s osuđenom osobom, uzimajući u obzir spisak nekih, ali ne i svih faktora, naveden u pravilu 151 Pravilnika.³⁷ S tim u vezi, vrijeme koje je proteklo ne može samo po sebi predstavljati dovoljan razlog za prijevremeno puštanje na slobodu.³⁸

1. Težina krivičnih djela

34. Po mom mišljenju, prijevremeno puštanje na slobodu osoba koje su MKSR, MKSJ ili Mehanizam osudili za genocid, zločine protiv čovječnosti ili ratne zločine trebalo bi odobravati samo izuzetno.³⁹

35. U vezi s težinom krivičnih djela, prethodnim odlukama utvrđeno je: (i) da bi, kao opšte pravilo, kaznu trebalo izdržati u cjelini s obzirom na težinu krivičnih djela u nadležnosti MKSR-a, MKSJ-a i Mehanizma, osim ukoliko se može pokazati da bi osuđenoj osobi trebalo odobriti prijevremeno puštanje na slobodu; (ii) mada težina krivičnih djela nije jedini faktor prilikom ocjenjivanja molbe za prijevremeno puštanje na slobodu na osnovu pravila 151 Pravilnika, ona je ipak faktor od suštinske važnosti; (iii) što je kažnjivo ponašanje o kojem je riječ bilo teže, to je više potrebno da pokazivanje rehabilitacije bude što uvjerljivije; i (iv) iako se težina zločina sama za sebe ne može smatrati faktorom koji osuđenu osobu lišava mogućnosti da iznese svoju

---

podnošenje javne redigovane verzije molbe, 11. decembar 2012. (javno redigovano) (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Bisengimana*), par. 19.

³⁵ Interni memorandum sekretara upućen predsjednici, 13. decembar 2023. (povjerljivo), Dodatak, str. 5.

³⁶ Odluka u predmetu *Kunarac*, par. 30; Odluka u predmetu *Župljanin*, par. 28; *Tužilac protiv Stanislava Galića*, predmet br. MICT-14-83-ES, Odluka o prijevremenom puštanju na slobodu Stanislava Galića, 26. juni 2019. (javno redigovano), par. 24.

³⁷ Odluka u predmetu *Kunarac*, par. 30; Odluka u predmetu *Župljanin*, par. 28; *Tužilac protiv Radislava Krstića*, predmet br. MICT-13-46-ES.1, Odluka po molbi za prijevremeno puštanje na slobodu Radislava Krstića, 15. novembar 2022. (javno redigovano) (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Krstić*), par. 32.

³⁸ Odluka u predmetu *Kunarac*, par. 30; *Tužilac protiv Brune Stojića*, predmet br. MICT-17-112-ES.3, Odluka po molbi za prijevremeno puštanje na slobodu Brune Stojića, 17. januar 2024. (javno redigovano) (dalje u tekstu: *Odluka u predmetu Stojić*), par. 100.

³⁹ Odluka u predmetu *Kunarac*, par. 31; Odluka u predmetu *Župljanin*, par. 29; Odluka u predmetu *Krstić*, par. 33.

argumentaciju u prilog prijevremenom puštanju na slobodu, može se reći da ona određuje prag koji argumenti u prilog prijevremenom puštanju na slobodu moraju da dosegnu.⁴⁰

36. Kao što je zaključilo Pretresno vijeće, i kako je potvrđeno u presudi po žalbi, dana 14. juna 1992., Lukić je zajedno s grupom naoružanih muškaraca bio prisutan u kući Jusufa Memića u Pionirskoj ulici (dalje u tekstu: Memićeva kuća) u Višegradu, u Bosni i Hercegovini, u kojoj je najmanje 66 civila, Muslimana, iz sela Koritnik i Sase (dalje u tekstu: grupa iz Koritnika), bilo zatočeno i opljačkano pod prijetnjom oružjem, i nad njima su izvršene i druge kriminalne radnje.⁴¹ Utvrđeno je da se Lukić kasnije vratio s grupom naoružanih muškaraca i premjestio grupu iz Koritnika iz Memićeve kuće u obližnju kuću Adema Omeragića u Pionirskoj ulici (dalje u tekstu: premještanje, odnosno Omeragićeva kuća), koja je kasnije zapaljena i na taj način je ubijeno 53 ljudi (dalje u tekstu: incident u Pionirskoj ulici).⁴²

37. Lukić je osuđen za pomaganje i podržavanje krivičnog djela progona i drugih nehumanih djela, kao zločina protiv čovječnosti, za ubistvo, i kao zločin protiv čovječnosti i kao kršenje zakona i običaja ratovanja, i za okrutno postupanje, kao kršenje zakona i običaja ratovanja.⁴³ Međutim, zaključeno je da on nije učestvovao u paljevini Omeragićeve kuće i pucanju na njene prozore kroz koje su ljudi pokušavali pobjeći.⁴⁴

38. Kao što je zaključilo Pretresno vijeće, i kako je potvrđeno u presudi po žalbi, time što je bio prisutan u Memićevoj kući i naoružan i time što je učestvovao u premještanju u Omeragićevu kuću, Lukić je pružio praktičnu pomoć u odnosu na krivično djelo drugih nehumanih djela, kao zločina protiv čovječnosti, i u odnosu na krivično djelo okrutnog postupanja kao kršenja zakona i običaja ratovanja.⁴⁵ Kad je riječ o Omeragićevoj kući, zaključeno je da je Lukić znao da su žrtve koje su preživjele požar pretrpjele tešku duševnu i tjelesnu patnju i da su njegova djela i ponašanje pospješili počinjenje krivičnog djela drugih nehumanih djela, kao zločina protiv čovječnosti, i krivičnog djela okrutnog postupanja, kao kršenja zakona i običaja ratovanja.⁴⁶

---

⁴⁰ Odluka u predmetu *Kunarac*, par. 32; Odluka u predmetu *Župljanin*, par. 30; *Tužilac protiv Radivoja Miletića*, predmet br. MICT-15-85-ES.5, Odluka u vezi s prijevremenim puštanjem na slobodu Radivoja Miletića, 5. maj 2021. (javno redigovano), par. 39.

⁴¹ Drugostepena presuda, par. 3, 252, 355, 380, 390, 398, 401-404, 418; Prvostepena presuda, par. 555, 569, 593, 637, 930, 1028, 1030-1031.

⁴² Drugostepena presuda, par. 3, 252, 353, 355, 410-412, 415-418; Prvostepena presuda, par. 569, 607, 637, 916, 929-930, 984, 1032. Zaključak Pretresnog vijeća da je 59 ljudi poginulo u incidentu u Pionirskoj ulici je izmijenjen po žalbi i ukupan broj žrtava koje su izgubile živote sada iznosi 53. V. Drugostepena presuda, par. 332, 352-353, 669, 672; Prvostepena presuda, par. 567, 931, 934, 1033.

⁴³ Drugostepena presuda, par. 355, 419, 441, 467, 672; Prvostepena presuda, par. 934, 986, 1026-1035, 1104-1105.

⁴⁴ Prvostepena presuda, par. 613, 637, 930, 1034.

⁴⁵ Drugostepena presuda, par. 355, 419, 441, 467; Prvostepena presuda, par. 593, 637, 984, 986, 1028, 1030.

⁴⁶ Drugostepena presuda, par. 447, 419; Prvostepena presuda, par. 933, 985.

39. Kao što je također zaključilo Pretresno vijeće, i kako je potvrđeno u presudi po žalbi, time što je bio prisutan u Memićevoj kući naoružan, a posebno time što je učestvovao u premještanju u Omeragićevu kuću, Lukić je praktično pomogao krivično djelo ubistva, kao zločina protiv čovječnosti i kao kršenja zakona i običaja ratovanja, i jedini razuman zaključak je taj da je on znao da će osobe koje su bile zaključane u Omeragićevoj kući smrtno stradati u požaru.⁴⁷ Kad je riječ o krivičnom djelu progona, zaključeno je da je Lukić znao da su pripadnici grupe iz Koritnika Muslimani i da su glavni počinioci zaključali pripadnike grupe iz Koritnika u Omeragićevu kuću i tu kuću zapalili s traženom diskriminatornom namjerom.⁴⁸ Zaključeno je da je Lukić, nadalje, znao da tim svojim radnjama pruža praktičnu pomoć pri izvršenju djela u osnovi progona.⁴⁹

40. Zaključeno je da je Lukić pomagao i podržavao “u nizu zločina koji su kulminirali lišavanjem života [...] na varvarski način”.⁵⁰ Pretresno vijeće je navelo da je incident u Pionirskoj ulici “primjer[...] najgorih akata nečovječnosti koje čovjek može učiniti drugim ljudima”.⁵¹ Pretresno vijeće je naglasilo da “[u] cijelom predugačkom i prežalosnom istorijatu ljudske bijede i nečovječnosti čovjeka prema čovjeku, [incident] u Pionirskoj ulici [...] mora[...] zauzeti visoko mjesto. Pred kraj 20. vijeka, vijeka obilježenog ratovima i krvoprolićima gigantskih razmjera, ov[aj] stravični događaj[...] usijeca[...] se u pamćenje zbog naročite okrutnosti koja je potrebna za napad putem paljevine, zbog očiglednog predumišljaja i kalkulisanosti koji su mu svojstveni, i zbog gole bezosjećajnosti, monstruoznosti i brutalnosti utjerivanja i blokiranja žrtava u [...] kuć[i] pretvoren[oj] u klopku[u], čime su one učinjene bespomoćnim u paklu koji je uslijedio, kao i zbog stepena bola i patnje nanijete žrtvama koje su žive spaljene”.⁵²

41. Težina zločina za koje je Lukić osuđen dodatno je uvećana činjenicom da porodice žrtava nisu mogle identifikovati ni sahraniti svoje najmilije zato što nikad nije utvrđeno šta se dogodilo s posmrtnim ostacima žrtava.⁵³ U vezi s tim, Pretresno vijeće je smatralo da je “[t]om brisanju svih tragova individualnih žrtava svojstvena [...] jedinstvena okrutnost koja mora uvećati težinu pridatu tim zločinima” i zaključilo da su “[s]paljivanjem žrtava u kućama u koje su one bile zatvorene, [...] počinioci imali [...] namjeru da ponište identitet svojih žrtava i tako ih liše svojstva ljudskog bića”.⁵⁴

---

⁴⁷ Drugostepena presuda, par. 420, 449-451; Prvostepena presuda, par. 932-933.

⁴⁸ Drugostepena presuda, par. 420, 459-461; Prvostepena presuda, par. 1035.

⁴⁹ Drugostepena presuda, par. 420, 461; Prvostepena presuda, par. 1035.

⁵⁰ Prvostepena presuda, par. 1097.

⁵¹ Prvostepena presuda, par. 1061, 1086.

⁵² Prvostepena presuda, par. 740. V. također Prvostepena presuda, par. 1061.

⁵³ Prvostepena presuda, par. 1062.

⁵⁴ Prvostepena presuda, par. 1062.

42. Nadalje, Lukić je pomagao i podržavao u ovim krivičnim djelima dok je bio službenik policije, što je predstavljalo otežavajući faktor.⁵⁵ Pretresno vijeće je napomenulo da su ga mnoge žrtve prepoznale kao službenika policije, i zaključilo da je on zloupotrijebio svoj položaj službenika policije, pošto je svojim učešćem u “pljački, nasilju i ubistvima vršenim nad muslimanskim sugrađanima [...] sankcionisao ta djela” što je bilo “okrutno preobraćanje njegove službene dužnosti prema građanima Višegrada”.⁵⁶ Žalbeno vijeće je potvrdilo ovaj zaključak⁵⁷ i zaključilo da je to što je Lukić bio pripadnik organa unutrašnjih poslova “zloupotrebu povjerenja zajednice kojoj je trebao služiti” učinilo još većom.⁵⁸

43. S obzirom na gore navedeno, nema sumnje u veliku težinu Lukićevih zločina. U skladu s tim, mišljenja sam da ovaj faktor veoma čvrsto preteže protiv Lukićevog prijevremenog puštanja na slobodu.

2. Postupanje sa zatvorenicama u sličnoj situaciji

44. Prilikom razmatranja postupanja sa zatvorenicama u sličnoj situaciji, u odlukama u vezi s prijevremenim puštanjem na slobodu smatrano je da su osobe koje je osudio MKSJ, poput Lukića, “u sličnoj situaciji” kao i svi drugi zatvorenici pod nadzorom Mehanizma.⁵⁹ Kako se napominje gore u tekstu, sve osuđene osobe koje izdržavaju kaznu pod nadzorom Mehanizma ispunjavaju uslove za podnošenje zahtjeva za prijevremeno puštanje na slobodu nakon što izdrže dvije trećine kazne.⁶⁰ Budući da je dvije trećine kazne izdržao 12. septembra 2023.,⁶¹ Lukić ispunjava uslove za podnošenje molbe za prijevremeno puštanje na slobodu.

3. U kojoj mjeri je pokazana rehabilitacija

45. Odluku o tome da li treba odobriti molbu za prijevremeno puštanje na slobodu predsjednik donosi na osnovu interesa pravde i opštih pravnih načela, imajući u vidu, između ostalog, kriterije konkretno navedene u pravilu 151 Pravilnika.⁶² Mjera u kojoj je zatvorenik pokazao rehabilitaciju samo je jedan od faktora koji treba razmotriti prilikom odlučivanja po takvoj molbi.⁶³

---

⁵⁵ Prvostepena presuda, par. 1090.

⁵⁶ Prvostepena presuda, par. 1090.

⁵⁷ Drugostepena presuda, par. 663.

⁵⁸ Drugostepena presuda, par. 664.

⁵⁹ Odluka u predmetu *Kunarac*, par. 41; Odluka u predmetu *Župljanin*, par. 39; Odluka u predmetu *Bisengimana*, par. 16-17.

⁶⁰ V. gore, par. 31.

⁶¹ V. gore, par. 32.

⁶² V. gore, par. 23, 26.

⁶³ V. gore, par. 26.

46. Prije nego što pređem na individualizovanu ocjenu o tome u kojoj mjeri je Lukić pokazao da se rehabilitovao, napominjem da se u jurisprudenciji Mehanizma detaljno opisuju određeni elementi relevantni za to da li je osuđena osoba pokazala da se rehabilitovala u smislu pravila 151 Pravilnika, te konstatujem da je primjereno da to ovdje izložim.⁶⁴

47. Postoji više pozitivnih pokazatelja rehabilitacije lica koja su osudili MKSR, MKSJ ili Mehanizam koji su priznavani kao takvi u prošlosti ili mogu biti od uvjerljive relevantnosti.⁶⁵ Ti pokazatelji uključuju: (i) prihvatanje odgovornosti za zločine za koje je neka osoba osuđena ili za radnje kojima je omogućeno počinjenje zločina; (ii) znakove kritičkog razmišljanja osuđene osobe o svojim zločinima; (iii) javno ili privatno izražavanje istinskog kajanja ili žaljenja; (iv) radnje preduzete u cilju jačanja pomirenja ili traženja oprost; (v) dokaze o tome da osuđena osoba ima pozitivan stav prema osobama drugog porijekla, imajući u vidu diskriminatorni motiv nekih od zločina; (vi) učešće u programima rehabilitacije u zatvoru; (vii) duševno zdravlje osuđene osobe; te (viii) pozitivnu ocjenu izgleda osuđene osobe za uspješnu resocijalizaciju.⁶⁶ Ovo je lista nekih, ali ne i svih faktora i od osuđenih osoba se ne očekuje da zadovolje sve ove pokazatelje kako bi pokazale rehabilitaciju.⁶⁷

48. Na osuđenim osobama je da pokažu da je ostvaren dovoljan napredak u njihovoj rehabilitaciji i da bi odobravanje puštanja na slobodu prije nego što je kazna izdržana u cijelosti predstavljalo razumno vršenje predsjednikovog ovlaštenja.⁶⁸ S obzirom na to da genocid, zločini protiv čovječnosti i ratni zločini spadaju u najteže zločine poznate ljudskom rodu, nije primjereno gledati na rehabilitaciju izvršilaca tih zločina kroz istu prizmu kao na rehabilitaciju izvršilaca takozvanih običnih domaćih krivičnih djela.⁶⁹

49. Dobro vladanje u zatvoru je apsolutni minimum koji se očekuje od osuđene osobe za vrijeme izdržavanja kazne.⁷⁰ Po mom mišljenju, takvo dobro vladanje ne može samo po sebi pokazati rehabilitaciju osobe osuđene za neke od najgnusnijih međunarodnih zločina.⁷¹

---

⁶⁴ Odluka u predmetu *Kunarac*, par. 44-48; Odluka u predmetu *Župljanin*, par. 43-47; *Tužilac protiv Miroslava Brale*, predmet br. MICT-14-78-ES, Oduka u vezi s prijevremenim puštanjem Miroslava Brale na slobodu, 31. decembar 2019. (javno redigovano) (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Bralo*), par. 37-41.

⁶⁵ Odluka u predmetu *Kunarac*, par. 45; Odluka u predmetu *Župljanin*, par. 44; Odluka u predmetu *Bralo*, par. 39.

⁶⁶ Odluka u predmetu *Kunarac*, par. 45; Odluka u predmetu *Župljanin*, par. 44; Odluka u predmetu *Bralo*, par. 39 i tamo navedene reference.

⁶⁷ Odluka u predmetu *Kunarac*, par. 45; Odluka u predmetu *Župljanin*, par. 44; Odluka u predmetu *Bralo*, par. 39.

⁶⁸ Odluka u predmetu *Kunarac*, par. 46; Odluka u predmetu *Župljanin*, par. 45; Odluka u predmetu *Bralo*, par. 39.

⁶⁹ Odluka u predmetu *Kunarac*, par. 46; Odluka u predmetu *Župljanin*, par. 45; Odluka u predmetu *Bralo*, par. 38.

⁷⁰ Odluka u predmetu *Kunarac*, par. 47; Odluka u predmetu *Župljanin*, par. 46; Odluka u predmetu *Krstić*, par. 49.

⁷¹ Odluka u predmetu *Župljanin*, par. 46; *Tužilac protiv Radivoja Miletića*, predmet br. MICT-15-85-ES.5, Odluka po molbi za prijevremeno puštanje na slobodu Radivoja Miletića, 18. januar 2024., par. 50; Odluka u predmetu *Bralo*, par. 38.

50. Nadalje, ako osuđena osoba namjerava da se vrati u region u kojem su počinjeni zločini za koje je osuđena prije nego što izdrži svoju punu kaznu, ta osoba će morati generalno da pokaže veći stepen rehabilitacije.⁷²

51. Što se tiče mjere u kojoj je Lukić pokazao rehabilitaciju, napominjem da najvažniji dokazni materijal koji mi je predložen predstavljaju informacije u vezi sa: (a) njegovim vladanjem u zatvoru; (b) njegovim prihvatanjem odgovornosti, znakovima kritičkog razmišljanja i izražavanjem istinskog kajanja ili žaljenja; i (c) njegovim mentalnim stanjem i izgledima za uspješnu resocijalizaciju, o čemu se govori dolje u tekstu.

(a) Vladanje u zatvoru

52. Prema riječima norveških zatvorskih vlasti, Lukić “dobija odlične ocjene za vladanje” od cjelokupnog osoblja zatvora koje se dobro upoznala sa zatvorenicima.⁷³ Također navode da “ne postoji ništa negativno o čemu treba izvijestiti u vezi s Lukićem tokom izdržavanja kazne”.⁷⁴ Napominju da Lukić “pokazuje veoma pozitivan stav i njeguje dobre odnose s drugim zatvorenicima i s osobljem, bez obzira na njihovu vjersku ili etničku pripadnost”.⁷⁵ Osoblje zatvora kaže za njega da je “otvoren[...] i bez predrasuda prema drugim zatvorenicima i osoblju”, te da protiv njega nije podnjet nijedan disciplinski izvještaj.⁷⁶

53. Lukić radi u kuhinji, izuzev jednog kratkog perioda kada je radio u praonici, i svoje zadatke stalno dobro izvršava.⁷⁷ Pored toga, pohađa nastavu norveškog i engleskog jezika i prošao je edukaciju u vezi s korištenjem interneta.⁷⁸ On je “i dalje omiljen, vrijedan, skroman, dobro saraduje i saosjeća s osjetljivim zatvorenicima”.⁷⁹ Lukić često govori o svojoj porodici i izražava joj zahvalnost na podršci.⁸⁰ Iako ga u posljednje vrijeme članovi porodice nisu posjećivali, održava

---

⁷² Odluka u predmetu *Kunarac*, par. 48; Odluka u predmetu *Župljanin*, par. 47; *Tužilac protiv Dragoljuba Kunarca*, predmet br. MICT-15-88-ES.1, Odluka po zahtjevu Dragoljuba Kunarca za prijevremeno puštanje na slobodu, 31. decembar 2020. (javno redigovano), par. 44.

⁷³ Dopis Direkcije Kazneno-popravne službe Norveške, str. 2.

⁷⁴ Dopis Kazneno-popravne službe Norveške od 23. januara 2023., str. 2.

⁷⁵ Dopis Ministarstva pravde i javne bezbjednosti Norveške od 2. aprila 2024., str. 2.

⁷⁶ Dopis Direkcije Kazneno-popravne službe Norveške, str. 2; Dopis Kazneno-popravne službe Norveške od 1. novembra 2022., str. 3; Izjava, str. 3.

⁷⁷ Dopis Ministarstva pravde i javne bezbjednosti Norveške od 2. aprila 2024., str. 1; Dopis Direkcije Kazneno-popravne službe Norveške, str. 2; Dopis Kazneno-popravne službe Norveške od 23. januara 2023., str. 2; Dopis Kazneno-popravne službe Norveške od 1. novembra 2022., str. 4; Izjava, str. 2.

⁷⁸ Dopis Ministarstva pravde i javne bezbjednosti Norveške od 2. aprila 2024., str. 1; Dopis Kazneno-popravne službe Norveške od 1. novembra 2022., str. 2; Izjava, str. 2.

⁷⁹ Dopis Ministarstva pravde i javne bezbjednosti Norveške od 2. aprila 2024., str. 2.

⁸⁰ Dopis Ministarstva pravde i javne bezbjednosti Norveške od 2. aprila 2024., str. 2; Dopis Kazneno-popravne službe Norveške od 1. novembra 2022., str. 3; Izjava, str. 7.

redovan kontakt telefonski i video pozivima.⁸¹ Dok je na izdržavanju kazne, također pruža finansijsku pomoć porodici po potrebi.⁸²

54. Lukiću je odobreno više različitih izlazaka iz zatvora, s pratnjom i bez pratnje, koji su svi prošli bez incidenta i tokom godina je imao više izlazaka različite dužine i učestalosti.⁸³ Prebacivanje Lukića u zatvor s nižim stepenom bezbjednosti bilo je opravdano njegovim potencijalom za trajni napredak i njegovim primjernim vladanjem tokom cijelog izdržavanja kazne.⁸⁴

55. Prihvatam da su norveške vlasti pozitivno ocijenile Lukićevo vladanje u zatvoru. Međutim, kako se navodi gore u tekstu, dobro vladanje u zatvoru ne može samo po sebi pokazati rehabilitaciju osobe osuđene za neke od najgnusnijih međunarodnih zločina.⁸⁵ Stoga je potrebno razmotriti druge elemente, koje ću sada obraditi redom.

(b) Prihvatanje odgovornosti, znakovi kritičkog razmišljanja i izražavanje iskrenog kajanja i žaljenja

56. U jurisprudenciji Mehanizma utvrđeno je sljedeće: (i) prihvatanje odgovornosti za počinjene zločine je važan faktor u ocjeni rehabilitacije osuđenog lica, iako ne predstavlja pravni uslov za pokazivanje rehabilitacije niti je preduslov za prijevremeno puštanje na slobodu; i (ii) djelimično prihvatanje odgovornosti za zločine od strane osuđene osobe zaslužuje da mu se prida pozitivna težina, ali svaki stepen primjetne razlike između uloge koju osuđeno lice pripisuje samo sebi i uloge koju je zapravo imalo može ukazivati da nije dovoljno kritički razmišljalo o svojim zločinima.⁸⁶

57. Po mom mišljenju, izjavu koja je data ili na koju se upućuje kako bi potkrijepila molbu za prijevremeno puštanje na slobodu ne treba razmatrati izolovano od njenog šireg konteksta.⁸⁷ Sadržaj svake takve izjave treba da bude potkrijepljen pozitivnim postupcima osuđene osobe koji pokazuju da je ta osoba kritički razmislila o svojim zločinima i da se iskreno kaje.⁸⁸ Pružanje

---

⁸¹ Dopis Ministarstva pravde i javne bezbjednosti Norveške od 2. aprila 2024., str. 2; Izjava, str. 4, 6.

⁸² Dopis Kazneno-popravne službe Norveške od 1. novembra 2022., str. 2; Izjava, str. 2.

⁸³ Psihijatrijski izvještaj, str. 6; Dopis Ministarstva pravde i javne bezbjednosti Norveške od 2. aprila 2024., str. 1; Dopis Direkcije Kazneno-popravne službe Norveške, str. 3; Dopis Kazneno-popravne službe Norveške od 23. januara 2023., str. 2; Dopis Kazneno-popravne službe Norveške od 1. novembra 2022., str. 3-4; Izjava, str. 4, 6.

⁸⁴ Psihijatrijski izvještaj, str. 7.

⁸⁵ V. gore, par. 49.

⁸⁶ Odluka u predmetu *Kunarac*, par. 53; Odluka u predmetu *Župljanin*, par. 52; *Tužilac protiv Vlastimira Đorđevića*, predmet br. MICT-14-76-ES, Odluka po molbama za prevremeno puštanje na slobodu Vlastimira Đorđevića, 30. novembar 2021. (javno redigovano), par. 70.

⁸⁷ Odluka u predmetu *Župljanin*, par. 53; Odluka u predmetu *Stojić*, par. 61; Odluka u predmetu *Krstić*, par. 61.

⁸⁸ Odluka u predmetu *Župljanin*, par. 53; Odluka u predmetu *Stojić*, par. 61; Odluka u predmetu *Krstić*, par. 61.

dokaza za proces rehabilitacije svakako je suštinski aspekt koji pomaže da se iskreni izrazi kajanja ili žaljenja razlikuju od onih koji su više oportunistički.⁸⁹

58. Napominjem da Lukić, u komentarima koje je iznio norveškim vlastima u vezi s molbom za uslovno puštanje na slobodu u skladu s nacionalnim zakonima, podsjeća da Pretresno vijeće nije našlo pouzdane dokaze o njegovom učešću u spaljivanju kuće Omeragića i pucanju na prozore kuće dok su ljudi pokušavali da pobjegnu.⁹⁰ On dalje ističe da je Žalbeno vijeće za njega reklo da je “pomagač i podržavalac”, što, po njegovom mišljenju, protivrječi tvrdnji da je on imao “ključnu ulogu” u vezi s Memićevom kućom i prebacivanjem u Omeragićevu kuću.⁹¹

59. Lukić pokazuje veoma ograničeno prihvatanje odgovornosti za zločine za koje je osuđen. On je u nedavnom razgovoru s psihijatrom i psihologom priznao da je “teško tvrditi da je iko potpuno nevin u ratu” i prihvata neke formalne greške, kao što je izdavanje pogrešnih propusnica.⁹² Međutim, on tvrdi da je nevin u vezi s tim događajem i kaže da “ima alibi za vremenski period u kome se desio incident i da on nije počinio ono zbog čega je osuđen”.⁹³ Lukić također smatra da je kazna koja mu je izrečena prestroga, ističe da su se drugi izvukli⁹⁴ i dovodi u pitanje pravni i sudski postupak postavljajući pitanje: “Da li vi smatrate da oni uvijek uspiju uhvatiti prave ljude?”⁹⁵

60. Lukićeva nespremnost da prihvati odgovornost za zločine za koje je osuđen dalje se ističe u njegovom omalovažavajućem odgovoru tokom nedavnog razgovora s psihijatrom i psihologom, kada se smijao i napomenuo da ga “[o]vo počinje [...] podsjeća[ti] na sud”.⁹⁶ Napominjem da je izgledalo da izbjegava dati direktan odgovor i da nije davao konkretne odgovore u vezi sa zločinima za koje je osuđen, i da smatra da je pogrešno osuđen.⁹⁷ Ovaj omalovažavajući stav prema ozbiljnosti njegovih djela, sagledan zajedno s njegovim usredsređivanjem na vlastite okolnosti, otkriva značajno pomanjkanje prihvatanja pune odgovornosti.

61. Pored toga, Lukić pokazuje samo površno kritičko razmišljanje i ne zalazi duboko u implikacije svojih radnji. To što se on usredsređuje na uslove u zatvoru, na primjer da “zna da su drugi koji su nakon rata osuđeni u Haagu iskusili mnogo gore uslove u drugim zemljama”⁹⁸ i što

---

⁸⁹ Odluka u predmetu *Župljanin*, par. 53; Odluka u predmetu *Stojić*, par. 61; *Tužilac protiv Miroslava Brale*, predmet br. MICT-14-78-ES, Odluka po molbi za prijevremeno puštanje na slobodu Miroslava Brale, 28. decembar 2023. (javno redigovano), par. 62.

⁹⁰ Lukićev dopis od 16. novembra 2022., str. 1, 4, gdje se upućuje na Prvostepenu presudu, par. 613.

⁹¹ Lukićev dopis od 16. novembra 2022., str. 1, 3, gdje se upućuje na Drugostepenu presudu, par. 450.

⁹² Psihijatrijski izvještaj, str. 10 (kurziv izostavljen).

⁹³ Psihijatrijski izvještaj, str. 10.

⁹⁴ Dopis Direkcije Kazneno-popravne službe Norveške, str. 2.

⁹⁵ Psihijatrijski izvještaj, str. 10 (kurziv izostavljen).

⁹⁶ Psihijatrijski izvještaj, str. 10 (kurziv izostavljen).

⁹⁷ Psihijatrijski izvještaj, str. 11.

⁹⁸ Psihijatrijski izvještaj, str. 10.

iskazuje ogorčenost jer smatra da je on “[...] platio ceh za ovu katastrofu”, a da su drugi izbjegli odgovornost,⁹⁹ skreće pažnju s temeljitog samoispitivanja vlastite uloge u zločinima. Ovaj pristup ukazuje na nespornost da smisleno razmišlja o sebi i svojim djelima.

62. Nadalje, istinsko kajanje primjetno je odsutno iz Lukićevih izjava. On objektivizira svoju situaciju, što ilustruje sljedeći komentar psihijatra i psihologa: “Subjekt se nasmijao dok je negirao kriminalnu prošlost”.¹⁰⁰ Isto tako, on se usredsređuje na vlastito iskustvo boravka u zatvoru i kaže da je “imao mnogo sreće što su ga poslali u Norvešku na izdržavanje kazne”, a ne razmišlja o patnji prouzrokovanoj njegovim žrtvama.¹⁰¹ Lukić djeluje “raspoloženo” i nezabrinuto, te sliježe ramenima i kaže: “Ne mogu promijeniti ko sam”.¹⁰² Primjećujem konkretno da psihijatar i psiholog ukazuju na to da se Lukićeva “tvrđnja da je nevin takođe [...] čini kao lažna, opravdavajuća i ostavlja utisak da nema empatije”.¹⁰³

63. Po mom mišljenju, Lukićev stav i razmišljanja ukazuju na značajnu nepovezanost između njegove samosvjesnosti i težine njegovih zločina. Iako priznaje manje greške, njegovo odbijanje da potpuno prihvati odgovornost za zločine za koje je osuđen, zajedno s površnim kritičkim razmišljanjem i nedostatkom iskrenog kajanja, izaziva zabrinutost u vezi s njegovim pokazivanjem rehabilitacije. To što se usredsređuje na ono što vidi kao nepravdu u kazni koja mu je izrečena, a ne na zlo učinjeno žrtvama, otkriva uznemirujući nedostatak empatije i odgovornosti. Ti faktori bacaju sumnju na njegovu spremnost za resocijalizaciju i vrlo snažno pretežu protiv prijevremenog puštanja na slobodu.

(c) Duševno stanje i izgledi za uspješnu resocijalizaciju

64. Čini se da je Lukićevo duševno stanje stabilno i pozitivno.¹⁰⁴ Psihijatrijski nalazi potvrđuju da ne pokazuje psihopatološke simptome ni poremećaje ličnosti.¹⁰⁵ Za njegovo raspoloženje i kognitivne sposobnosti navodi se da su normalni, a u anamnezi nema zloupotrebe opojnih supstanci ni mentalnih bolesti.¹⁰⁶ Uprkos težini njegovih zločina, njegovo ukupno duševno zdravlje se smatra dobrim i on smatra da je mentalno u dobrom stanju.¹⁰⁷

---

⁹⁹ Izjava, str. 7.

¹⁰⁰ Psihijatrijski izvještaj, str. 9.

¹⁰¹ Psihijatrijski izvještaj, str. 10.

¹⁰² Psihijatrijski izvještaj, str. 10 (kurziv izostavljen).

¹⁰³ Psihijatrijski izvještaj, str. 11.

¹⁰⁴ Psihijatrijski izvještaj, str. 7.

¹⁰⁵ Psihijatrijski izvještaj, str. 3, 11-12.

¹⁰⁶ Psihijatrijski izvještaj, str. 11.

¹⁰⁷ Psihijatrijski izvještaj, str. 6.

65. Lukić je ukazao na to da, ukoliko bude prijevremeno pušten na slobodu, namjerava živjeti u [REDIGOVANO], u Srbiji, gdje ima porodicu.¹⁰⁸ Tokom cijelog boravka u zatvoru održava redovan kontakt s članovima svoje porodice i planira da po puštanju na slobodu s njima živi.¹⁰⁹ Međutim, njegovi planovi nakon puštanja nisu sasvim jasni, naročito s obzirom na njegovu finansijsku situaciju. Iako Lukić tvrdi da nema finansijskih problema i pretpostavlja se da će mu porodica i društveno okruženje pružati podršku, malo je informacija o tome kako će zarađivati za život nakon puštanja na slobodu.¹¹⁰

66. Norveške zatvorske vlasti, kao i psihijatar i psiholog, smatraju da je rizik da Lukić počini nove zločine nizak i da on tokom izdržavanja kazne nije izražavao devijantne političke poglede.¹¹¹ S tim u vezi, napominjem da informacije Sekretarijata potkrepljuju činjenicu da Lukić nema kontakta sa sredstvima javnog informisanja.¹¹²

67. Pored toga, Lukić se nije obavezao ni na šta u vezi sa svojim ponašanjem u slučaju da bude prijevremeno pušten na slobodu, uključujući i to kakav će stav imati u vezi sa svojim osuđujućim presudama, da li će poštovati eventualne uslove koje odredi Mehanizam i da li će biti politički neaktivan, izuzev glasanja.

68. Iako se čini da je Lukićevo duševno stanje stabilno i da se on doima mentalno u dobrom stanju za puštanje na slobodu, smatram da postoji značajna neizvjesnost u vezi s njegovim planovima za život nakon puštanja na slobodu, što izaziva zabrinutost u vezi s njegovom resocijalizacijom. Iako namjerava da živi s porodicom u [REDIGOVANO], u Srbiji, i tvrdi da nema finansijskih problema, nije jasno u kolikoj mjeri može očekivati podršku. Uprkos niskom riziku od ponavljanja krivičnog djela i nepostojanju devijantnih političkih stavova, to što Lukić ne navodi nikakve obaveze koje bi preuzeo u vezi sa svojim ponašanjem u budućnosti preteže protiv prijevremenog puštanja na slobodu.

---

¹⁰⁸ Psihijatrijski izvještaj, str. 6; Dopis Ministarstva pravde i javne bezbjednosti Norveške od 27. marta 2023., str. 1; Dopis Direkcije Kazneno-popravne službe Norveške, str. 2-3; Dopis Kazneno-popravne službe Norveške od 23. januara 2023., str. 1-2, 4; Dopis Kazneno-popravne službe Norveške od 1. novembra 2022., str. 4; Izjava, str. 1, 7.

¹⁰⁹ Psihijatrijski izvještaj, str. 8; Dopis Ministarstva pravde i javne bezbjednosti Norveške od 2. aprila 2024., str. 2; Dopis Kazneno-popravne službe Norveške od 23. januara 2023., str. 2.

¹¹⁰ Dopis Kazneno-popravne službe Norveške od 23. januara 2023., str. 2.

¹¹¹ Psihijatrijski izvještaj, str. 13; Dopis Kazneno-popravne službe Norveške od 23. januara 2023., str. 2; Dopis Kazneno-popravne službe Norveške od 2022., str. 4.

¹¹² Memorandum Službe za odnose s javnošću od 17. oktobra 2023., str. 1-6.

(d) Ukupna ocjena

69. Podsjećam da pokazivanje rehabilitacije treba da bude što uvjerljivije što je kažnjivo ponašanje o kojem je riječ bilo teže.¹¹³ Iako Lukić pokazuje pozitivno vladanje u zatvoru i stabilnog je duševnog zdravlja, samo ti faktori nisu dovoljni da se utvrdi stvarna rehabilitacija. Njegov stav ukazuje na uznemirujuću nepovezanost između njegove samosvjesnosti i težine zločina za koje je osuđen. Nadalje, površnost njegovog kritičkog razmišljanja, zajedno s nedostatkom istinskog kajanja i odgovornosti, u značajnoj mjeri dovodi u sumnju njegovu rehabilitaciju. Osim toga, to što se usredsređuje na navodne nepravde, a ne na zlo učinjeno žrtvama, ukazuje na pomanjkanje empatije, koja je od suštinske važnosti za smislenu resocijalizaciju. Iako Lukić održava porodične veze i namjerava da živi sa svojom porodicom u [REDIGOVANO], u Srbiji, te uprkos niskom riziku od ponavljanja krivičnih djela, neizvjesnost u vezi s njegovim planovima za život nakon puštanja na slobodu i nedostatak jasnih obaveza u vezi s njegovim ponašanjem u budućnosti još više slabe izgleda njegove rehabilitacije. Nakon što sam razmotrila ukupne informacije koje su mi predočene, mišljenja sam da se Lukić nije dovoljno rehabilitovao da bi zaslužio prijevremeno puštanje na slobodu.

4. Značajna saradnja s tužiocem

70. Tužilaštvo je potvrdilo da Lukić nije nikada sarađivao s njim.¹¹⁴ Shodno tome, ovom faktoru ne treba pripisati nikakvu težinu u razmatranju Molbe.

C. Ostali faktori

1. Komentari i informacije Tužilaštva

71. U odlukama u vezi s prijevremenim puštanjem na slobodu utvrđeno je da predsjednik može da primi i razmotri opšte komentare i informacije tužilaštva u vezi s molbama za prijevremeno puštanje na slobodu.¹¹⁵ Predsjednik će tome pristupiti oprezno, kako bi izbjegao svaki nerazumni disparitet na štetu osuđene osobe, te će pažljivo, za svaki slučaj posebno, ocjenjivati koji argumenti su od stvarne relevantnosti u datom predmetu, imajući u vidu prava osuđene osobe.¹¹⁶

72. Tužilaštvo tvrdi da Lukić, iako treba priznati da se on u zatvoru dobro vlada i da norveške vlasti smatraju da nije vjerovatno da će ponovo počinuti zločine ako bude prijevremeno pušten na

---

¹¹³ V. gore, par. 35.

¹¹⁴ Memorandum Tužilaštva, par. 12.

¹¹⁵ Odluka u predmetu *Kunarac*, par. 73; Odluka u predmetu *Župljanin*, par. 65; odluka u predmetu *Bralo*, par. 69.

slobodu, nije pokazao da je u njegovom slučaju prijevremeno puštanje na slobodu opravdano zbog velike težine njegovih zločina,¹¹⁷ nedovoljnih dokaza o rehabilitaciji¹¹⁸ i nedostatka značajne saradnje s Tužilaštvom.¹¹⁹ U slučaju da ipak odobrim Molbu, Tužilaštvo traži da se za prijevremeno puštanje Lukića na slobodu odrede odgovarajući uslovi, kao i mjere za obezbjeđenje poštivanja svih uslova koji budu određeni.¹²⁰

73. Konkretno, Tužilaštvo napominje da u Molbi nema dokaza da Lukić prihvata odgovornost za svoje zločine.¹²¹ Tužilaštvo smatra da Lukić, iako ne negira da su zločini počinjeni, ne pruža nikakav izraz kajanja za izuzetno teške zločine u kojima je učestvovao.¹²² Pored toga, Tužilaštvo ukazuje na to da se Lukić ne obavezuje u vezi s tim kako namjerava da se ponaša ako bude pušten na slobodu, uključujući i to da li će davati komentare na svoju presudu i, ako hoće, kakve.¹²³

74. Tužilaštvo tvrdi da se treba konsultovati sa žrtvama i zajednicama pogođenim Lukićevim zločinima, tako da one mogu iznijeti konkretne bojazni u vezi s njegovim prijevremenim puštanjem na slobodu.¹²⁴ Prema riječima Tužilaštva, mogući uticaj prijevremenog puštanja Lukića na slobodu na pogođene strane mora biti uzet u obzir i ocijenjen s obzirom na trenutnu političku situaciju u Srbiji, gdje viši politički funkcioneri i dalje negiraju genocid i veličaju osuđene ratne zločince.¹²⁵

75. Pridala sam dužnu pažnju komentarima i informacijama tužilaštva u vezi s Molbom.

2. Stavovi Srbije

76. Srbija je mišljenja da [REDIGOVANO].¹²⁶ [REDIGOVANO] uistinu [REDIGOVANO].¹²⁷ [REDIGOVANO].¹²⁸

77. Primila sam na znanje da se Srbija [REDIGOVANO].

---

¹¹⁶ Odluka u predmetu *Kunarac*, par. 73; Odluka u predmetu *Župljanin*, par. 65; *Tužilac protiv Radoslava Brđanina*, predmet br. MICT-13-48-ES, Odluka po molbi Radoslava Brđanina za prijevremeno puštanje na slobodu, 28. februar 2020. (javno redigovano), par. 83.

¹¹⁷ Memorandum Tužilaštva, par. 2, 4-7, 22.

¹¹⁸ Memorandum Tužilaštva, par. 2, 8-11, 22.

¹¹⁹ Memorandum Tužilaštva, par. 2, 12, 22.

¹²⁰ Memorandum Tužilaštva, par. 2, 17-22.

¹²¹ Memorandum Tužilaštva, par. 10.

¹²² Memorandum Tužilaštva, par. 10.

¹²³ Memorandum Tužilaštva, par. 11.

¹²⁴ Memorandum Tužilaštva, par. 14, 22.

¹²⁵ Memorandum Tužilaštva, par. 11, 14-16, Dodatak B.

¹²⁶ Dopis ministra pravde Srbije, paginacija Sekretarijata (dalje u tekstu: PS) 49.

¹²⁷ Dopis ministra pravde Srbije, PS 49.

¹²⁸ Dopis ministra pravde Srbije, PS 49.

3. Uticaj na žrtve i svjedoke

78. WISP prenosi informacije u vezi sa svjedocima koji su svjedočili ili iznijeli dokaze protiv Lukića, uključujući i one koji su identifikovani kao “svjedoci žrtve” i “osjetljivi svjedoci”.¹²⁹ Pružene informacije odnose se na mjesto prebivališta ovih svjedoka i žrtava, kao i na sve psihološke traume, psiho-socijalne i/ili zdravstvene probleme koje eventualno imaju, te da li su ranije prijavili zabrinutost u vezi s bezbjednošću.¹³⁰ Na osnovu dostupnih informacija, velika većina žrtava i svjedoka ne živi u [REDIGOVANO], u Srbiji, ni na drugim srpskim područjima.¹³¹ Što se tiče onih koji žive u [REDIGOVANO], u Srbiji, za njih se ne smatra da su osjetljivi, niti su prijavili zabrinutost u vezi s bezbjednošću.¹³²

79. WISP tvrdi da “[p]rijevrjemenom puštanje osuđene osobe na slobodu može uticati na žrtve i svjedoke na razne načine”.¹³³ Na primjer, “[s]aznanje da je osuđena osoba puštena na slobodu iz sredstava javnog informisanja ili putem drugih kanala, ili pak neočekivanim susretom na javnom mjestu moglo bi povećati percepciju rizika kod žrtava i svjedoka, djelovati na njihovu psiho-socijalnu dobrobit ili ih ponovo traumatizovati”.¹³⁴ Pored toga, “[d]ruga žrtve i/ili svjedoci mogu potencijalno biti izloženi prijetnji fizičkim zlostavljanjem ili zastrašeni od strane osuđene osobe ili onih koji je podržavaju u znak odmazde zbog njihovog učestvovanja u postupku i doprinosa osuđujućoj presudi od strane [MKSJ-a]”.¹³⁵ WISP izražava svoju bojazan u vezi s geopolitičkom situacijom u Republici Srpskoj generalno.¹³⁶ Prema riječima WISP-a, “[s]vjedoci, naročito oni iz nacionalno manjinskih grupa, i dalje imaju osjećaj nesigurnosti koji potiču istorijski ili trenutni događaji” i svjedoci generalno “i dalje osjećaju nepovjerenje prema lokalnim vlastima”.¹³⁷

80. WISP tvrdi da “bi se o puštanju Lukića na slobodu vjerovatno izvještavalo u lokalnim sredstvima javnog informisanja i da bi to stoga moglo uticati na svjedoke”.¹³⁸ WISP međutim dodaje da “ne može utvrditi stepen rizika po svjedoke time što upućuje isključivo na svoju istorijsku evidenciju” i da bi za potpuniju ocjenu bio potreban niz dodatnih informacija, uključujući i individualni kontakt sa svakim svjedokom.¹³⁹ S obzirom na konkretne okolnosti ovog predmeta,

---

¹²⁹ Memorandum WISP-a, par. 3-4.

¹³⁰ Memorandum WISP-a, par. 10-18.

¹³¹ Memorandum WISP-a, par. 15-18.

¹³² Memorandum WISP-a, par. 15.

¹³³ Memorandum WISP-a, par. 8.

¹³⁴ Memorandum WISP-a, par. 8.

¹³⁵ Memorandum WISP-a, par. 7.

¹³⁶ Memorandum WISP-a, par. 20.

¹³⁷ Memorandum WISP-a, par. 20.

¹³⁸ Memorandum WISP-a, par. 9.

¹³⁹ Memorandum WISP-a, par. 21.

smatram da nije potrebno da Mehanizam uznemirava bivše svjedoke kako bi od njih tražio informacije u vez s Molbom.

81. Udruženja žrtava protive se prijevremenom puštanju Lukića na slobodu i traže da se Molba odbije.¹⁴⁰ Konkretno, Udruženje Žena-žrtva rata izražava stav da osobe koje su osudili MKSJ ili Mehanizam, poput Lukića, “trebaju do kraja odslužiti svoje kazne” i da je to “minimum ispod kojeg se ne smije ići”.¹⁴¹ Udruženje objašnjava da bi eventualno prijevremeno puštanje na slobodu osoba koje su osudili MKSJ ili Mehanizam “bilo dodatno traumatiziranje” i “vrijeđanje žrtava”.¹⁴²

82. Kako navode udruženja žrtava, Lukić ne pokazuje ni žaljenje ni kajanje za zločine koje je počinio.¹⁴³ On nije nikada pokazao iskreno kajanje ni znakove eventualne rehabilitacije,¹⁴⁴ a nije ni uputio izvinjenje porodicama žrtava ni tražio njihov oprost.¹⁴⁵ Udruženje Žena-žrtva rata smatra da to što Lukić ustrajno šuti, uprkos tome što udruženje vjeruje da on zna gdje se nalaze posmrtni ostaci ljudi koji su živi spaljeni, pokazuje uznemirujuće nepoštovanje njihove patnje.¹⁴⁶ Ta šutnja im onemogućuje da svakoj žrtvi, bez obzira na državljanstvo, nacionalnu i vjersku pripadnost, daju obilježeno grobno mjesto. Ta šutnja im također oduzima duševni mir koji bi imali da znaju gdje su pokopani njihovi najmiliji.¹⁴⁷

83. Savez logoraša u Bosni i Hercegovini smatra da bi prijevremeno puštanje Lukića na slobodu prouzrokovalo značajnu uznemirenost ne samo u Višegradu, nego i u cijeloj Bosni i Hercegovini, gdje su mnoge od njegovih žrtava i dalje duboko traumatizovane.¹⁴⁸ Dva udruženja žrtava upućuju na slučaj g. Mitra Vasiljevića kojeg je MKSJ osudio na 15 godina zatvora za zločine počinjene u Višegradu i koji je prijevremeno pušten na slobodu nakon što je izdržao dvije trećine kazne.¹⁴⁹ Ta udruženja tvrde da mu je na povratku priređen doček uz ista obilježja i ikonografiju koji se povezuju sa zločinima počinjenim u Višegradu i u cijeloj Bosni i Hercegovini tokom rata od 1992.-1995.¹⁵⁰

---

¹⁴⁰ Dopis predsjednice Udruženja Žena-žrtva rata od 18. aprila 2024., str. 4; Dopis predsjednika Udruženja žrtava i svjedoka genocida, str. 3; Dopis predsjednika Saveza logoraša u Bosni i Hercegovini, str. 1, 3.

¹⁴¹ Dopis predsjednice Udruženja Žena-žrtva rata od 18. aprila 2024., str. 3.

¹⁴² Dopis predsjednice Udruženja Žena-žrtva rata od 18. aprila 2024., str. 3.

¹⁴³ Dopis predsjednika Saveza logoraša u Bosni i Hercegovini, str. 1.

¹⁴⁴ Dopis predsjednika Udruženja žrtava i svjedoka genocida, str. 1, 2.

¹⁴⁵ Dopis predsjednice Udruženja Žena-žrtva rata od 18. aprila 2024., str. 2.

¹⁴⁶ Dopis predsjednice Udruženja Žena-žrtva rata od 18. aprila 2024., str. 3.

¹⁴⁷ Dopis predsjednice Udruženja Žena-žrtva rata od 18. aprila 2024., str. 3..

¹⁴⁸ Dopis predsjednika Saveza logoraša u Bosni i Hercegovini, str. 2.

¹⁴⁹ Dopis predsjednice Udruženja Žena-žrtva rata od 18. aprila 2024., str. 3.; Dopis predsjednika Saveza logoraša u Bosni i Hercegovini, str. 2-3.

¹⁵⁰ Dopis predsjednice Udruženja Žena-žrtva rata od 18. aprila 2024., str. 3; Dopis predsjednika Saveza logoraša u Bosni i Hercegovini, str. 2-3.

84. Nadalje, Savez logoraša u Bosni i Hercegovini smatra da to što je Lukić ukazao na to da bi živio u [REDIGOVANO], u Srbiji, ukoliko mu se odobri prijevremeno puštanje na slobodu, nije od naročitog značaja, budući da bi mu tamo vjerovatno bio priređen doček, kao i drugim osobama u uporedivoj situaciji.¹⁵¹

85. Pažljivo sam razmotrila sve ove informacije.

4. Zdravstveno stanje osuđene osobe

86. U ranijim odlukama uzimano je u obzir zdravstveno stanje osuđene osobe u kontekstu molbe za prijevremeno puštanje na slobodu.¹⁵² Konkretno, primjećujem da zdravstveno stanje osuđene osobe mora biti uzeto u obzir kada je zbog ozbiljnosti tog zdravstvenog stanja daljnji boravak osuđene osobe u zatvoru neprimjeren.¹⁵³

87. Napominjem da je Lukiću [REDIGOVANO].¹⁵⁴ [REDIGOVANO].¹⁵⁵ [REDIGOVANO].¹⁵⁶ Drugih informacija u vezi s Lukićevim fizičkim zdravljem nema.

88. S obzirom na informacije koje su mi predočene u vezi s Lukićevim zdravljem, ne vidim pokazatelje da je njegov daljnji boravak u zatvoru neprimjeren i smatram da se nije pokazalo da postoje uvjerljivi humanitarni razlozi koji bi opravdali njegovu prijevremeno puštanje na slobodu. Ipak, prilikom donošenja odluke po Molbi uzela sam u obzir informacije o Lukićevom zdravstvenom stanju, u okviru ukupne ocjene više faktora.

5. Konsultacije

89. Prilikom donošenja odluke u vezi s tim da li da odobrim Molbu, konsultovala sam se s još dvojicom sudija Mehanizma.¹⁵⁷ Obojica sudija se slažu da Molbu treba odbiti. Sudija Agius prihvata da, iako je Lukić izdržao dvije trećine kazne, Molbu treba odbiti zbog velike težine njegovih zločina i nedovoljnih dokaza rehabilitacije. Isto tako, sudija Liu slaže se s ovim stavom i napominje da Lukićeve osuđujuće presude za veoma teške zločine i to što on ne pokazuje nijedan znak rehabilitacije opravdavaju odbijanje Molbe. Nadalje, obojica sudija ističu da Lukić nije

---

¹⁵¹ Dopis predsjednika Saveza logoraša u Bosni i Hercegovini, str. 3.

¹⁵² Odluka u predmetu *Kunarac*, par. 85; *Tužilac protiv Ratka Mladića*, predmet br. MICT-13-56-ES, Odluka po molbi za puštanje na slobodu Ratka Mladića (javno redigovano), 10. maj 2024. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Mladić*), par. 28; Odluka u predmetu *Bisengimana*, par. 32.

¹⁵³ Odluka u predmetu *Kunarac*, par. 85; Odluka u predmetu *Mladić*, par. 28; *Tužilac protiv Ljubiše Beare*, predmet br. MICT-15-85-ES.3, Javna redigovana verzija Odluke predsjednika u vezi s prijevremenim puštanjem na slobodu Ljubiše Beare od 7. februara 2017., 16. juni 2017., par. 47-49.

¹⁵⁴ Medicinska potvrda, str. 1.

¹⁵⁵ Medicinska potvrda, str. 1.

¹⁵⁶ Medicinska potvrda, str. 1.

¹⁵⁷ V. gore, par. 21.

predočio nijedan dokaz o uvjerljivim humanitarnim razlozima koji bi opravdali njegovo prijevremeno puštanje na slobodu.

90. Zahvaljujem kolegama na izraženim stavovima u vezi s ovim, koje sam uzela u obzir prilikom konačne ocjene Molbe.

V. ZAKLJUČAK

91. Iako je Lukić izdržao dvije trećine kazne i stoga ima pravo da mu se razmotri molba za prijevremeno puštanje na slobodu, mišljenja sam da Molbu treba odbiti. Postoje značajni faktori koji govore protiv njegovog prijevremenog puštanja na slobodu, uključujući veliku težinu njegovih zločina i to što on ne pokazuje dovoljne znakove rehabilitacije. Nadalje, nisu mi predloženi dokazi koji utvrđuju postojanje uvjerljivih humanitarnih razloga zbog kojih bi bilo opravdano zanemariti ovu negativnu ocjenu.

VI. DISPOZITIV

92. Iz gore navedenih razloga i na osnovu člana 26 Statuta i pravila 150 i 151 Pravilnika, ovim **ODBIJAM** Molbu.

93. Sekretar se **UPUĆUJE** da vlastima Norveške i Srbije, kao i Tužilaštvu Mehanizma, dostavi javnu redigovanu verziju ove odluke što je prije moguće.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je mjerodavna verzija na engleskom.

Dana 17. oktobra 2024.,
U Haagu,
Nizozemska.

/potpis na originalu/
sudija Graciela Gatti Santana
predsjednica

[pečat Mehanizma]